

РОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ У РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО БДЖІЛЬНИЦТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

О. М. Яценко, к. е. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

*Обґрунтовано необхідність переходу підприємств галузі
бджільництва на промислову основу в контексті підвищення*

ефективності їх діяльності. Провідна роль відводиться підприємствам які функціонують на нинішньому етапі та адаптувались до ринкових вимог.

Постановка проблеми. Надзвичайно цінною галуззю для сільського господарства кожної країни є бджільництво, яке є одним із найдавніших промислів людини з добування як основних (мед, віск), так і додаткових продуктів цієї галузі (квітковий пилок, перга, прополіс, маточне молочко, трутневий гомогенат і т.п.). В умовах глобалізації економіки, в цілому, і агро бізнесу, зокрема, сучасне бджільництво розвивається в умовах посилення антропогенного навантаження на природне середовища, що зумовлене інтенсивним землеробством, хімізацією сільського і лісового господарства, використанням ГМО у рослинництві, зміною екології, радіаційним забрудненням значної території українських земель, через це постановка завдань щодо збільшення кількості бджолиних сімей, підвищення опилувальної діяльності бджіл, збільшення валового і товарного виробництва меду, воску та інших продуктів бджільництва у значній мірі залежить від можливості галузі адаптуватися до трансформаційних змін і можливості переходу на промисловий рівень розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку галузей сільського господарства і вдосконалення продовольчих ринків досліджували Андрійчук В. Г., Бойко В. І., Гайдуцький П. І., Коваленко Ю. С., Лукінов І. І., Саблук П. Т., Худолій Л. М., Шпичак О. М. Дослідження у галузі бджільництва здійснюють Боднарчук Л. І., Броварський В. Д., Бугера С. І., Войтенко В. М., Гайдар В. А., Головецький І. І., Мельничук С. Д., Поліщук В. П., Руденко Є. В., Хмара П. Я. В їх працях головна увага приділена питанням селекції, утримання та розведення бджіл, боротьби з основними хворобами і шкідниками, покращення технології утримання, кочівлі та зимівлі бджіл, удосконалення виробництва продуктів бджільництва і т. п. Проте окремим економічним проблемам формування та функціонування галузі бджільництва приділена увага лише частково у працях Боднарчука Л. І., Ємця К. І., Чехова С. А. Саме тому питання переходу бджільництва на промислову основу в умовах трансформаційних змін вимагають поглиблених досліджень. Важливість зазначених проблем і зумовила вибір теми дослідження, її мету і структуру.

Мета дослідження. Обґрунтування необхідності переходу бджільництва на промислову основу з метою підвищення ефективності діяльності підприємств галузі, повноцінного задоволення внутрішніх потреб України та розширення експорту.

Виклад основного матеріалу. Досягнути високої продуктивності бджолиних сімей і рентабельності одноосібних господарств-пасік неможливо без переходу бджільництва на промислово/індустріальну та інноваційну основи, що супроводжується впровадженням методів і прийомів, які значно підвищують продуктивність праці пасічників, широкого використання у практиці прогресивних методів догляду за бджолами і промислової технології виробництва продуктів бджільництва, що ґрунтуються на науковій організації праці, прогресивному досвіді розвинених країн і досягнень аграрної і економічної наук у цій сфері.

Варто погодитись із твердженнями П. Я Хмари, Н. В. Муквича та Г. М. Приймака стосовно необхідності використання промислових технологій у бджільництві [3]. На думку останнього, одним із основних напрямів розвитку галузі бджільництва є створення у кожній області, а потім і в кожному районному управлінні агропромислового розвитку пасіки промислового типу, передбачивши їх мобільність для використання нектару та квіткового пилку з нектару й пилюноксів (пересувні платформи), використання багатокорпусних вуликів і застосування прогресивних технологій утримання бджіл, одержання продукції бджільництва, її первинної обробки (очищення, фасування тощо) з максимальною механізацією виробничих процесів (розпечатування стільників, відкачування меду, його розфасовка, поповнення запасів та ін) [1, с. 49-50]. Необхідно зазначити, що створення в кожній області від 3 до 5 великих бджологосподарств від 1000 до 4000 бджолосімей з використанням промислових технологій, зокрема з первинною переробкою та фасуванням продуктів бджільництва, передбачено Законом України «Про бджільництво» та програмою розвитку галузі бджільництва в Україні до 2011 року [2, 4].

Результативним механізмом активізації інноваційної діяльності підприємств галузі бджільництва може стати створення фінансово-інноваційних груп, які, як правило, складаються із фінансової установи (банку), наукової установи та підприємства, що реалізовує інноваційну розробку. Проте також необхідна підтримка зі сторони держави, яка буде здійснювати моніторинг і контроль за всіма суб'єктами агробізнесу із одночасним економічним стимулюванням і допомогою в межах вимог СОТ. Оскільки членство України у СОТ потрібне не лише для того, щоб дотримуватись правил міжнародної торгівлі, а й безпосередньо вітчизняним аграрним підприємствам для використання переваги пільгових режимів і статусу активних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Галузь бджільництва потенційно може стати однією із найбільш перспективних експортоорієнтованих галузей сільського господарства.

Висновки. Таким чином, зростає роль підприємств у розвитку промислового бджільництва в умовах трансформаційних змін, адже великі бджільницькі господарства (підприємства) мають безперечні переваги перед дрібними пасіками і фермами. Вони забезпечені відповідною кормовою базою, дають значну кількість товарного меду, воску та інших продуктів бджільництва. Великомасштабні господарства мають більші можливості для застосування високопродуктивної техніки та механізмів, прогресивної технології догляду за бджолами, використання ефективного маркетингового інструментарію для реалізації продукції.

Список використаних джерел

1. Приймак Г. М. Проблеми розвитку бджільництва в Україні / Г. М. Приймак // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 49-52.
2. Програми розвитку галузі бджільництва в Україні до 2011 року від 13.07.2006 № 374/62 [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.nau.ua> та <http://beekeeping.com.ua/html/events/programa/dodatky.html>
3. Хмара П. Я. Промислова технологія бджільництва / П. Я. Хмара, Н. В. Муквич. – К.: «Урожай», 1987. – 240 с.
4. zakon.rada.gov.ua // Закон України «Про бджільництво» № 1492-III від 22.02.2000 р.